

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 3.19.34

Inventaris van het archief van enige heren van Lisse en hun rentmeesters

Versie: 15-12-2020

J.A.C.M. Wittenaar

Nationaal Archief, Den Haag 1930

This finding aid is written in Dutch.

INHOUDSOPGAVE

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	10
De verwerving van het archief.....	10
De verwerving van het archief.....	10
Verwant materiaal.....	11
Beschikbaarheid van kopieën.....	11
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13
A. Verlij met de heerlijkheid Lisse en Heerlijke Rechten.....	13
I. Verlij en geschillen over de opvolging in de heerlijkheid Lisse.....	13
II. Heerlijke Rechten.....	15
B. Beheer.....	16
I. In het algemeen.....	16
a. Ingekomen en uitgegane brieven.....	16
b. Manuaal en rekeningen.....	16
II. Goederen, te Lisse gelegen.....	18
III. Overige goederen en rechten.....	20
1. In het algemeen.....	20
2. Bodegraven.....	21
3. Charlois.....	22
4. Giesen.....	22
5. Diversen.....	23
C. Goederen, aangebracht door Geertruid Pieck en hare verwanten.....	25
D. Varia.....	27
Bijlagen.....	29
Regesten.....	29

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Heerlijkheid Lisse

Archiefbloknummer:

35090

Omvang:

94 inventarisnummer(s); 0,70 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften. De Nederlandstalige stukken van vóór ca. 1700 zijn geschreven in het gotische cursiefschrift, met name in de oud-Hollandse klerkencursief.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Heeren va Lissen en hunne Rentmeesters

Samenvatting van de inhoud van het archief:

In het archief van de Heeren van Lisse en hun rentmeesters zijn stukken aanwezig uit de 16e tot en met de 18e eeuw. De stukken betreffen voornamelijk de opvolging in de heerlijkheid Lisse, het beheer van goederen en stukken betreffende goederen en rechten in Bodegraven, Charlois en Giesen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Heerlijkheid Lisse, nummer toegang 3.19.34, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Heerlijkheid Lisse, 3.19.34, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Beschrijving van een verzameling stukken, afkomstig van eenige heeren van Lisse en hunne rentmeesters. ¹

De ambachtsheerlijkheid Lisse is, nadat de Hollandsche graven eenige malen bij wege van douairie over haar hadden beschikt ², pas laat in leen uitgegeven, zooals blijkt uit het feit, dat nog in de 16de eeuw het schoutambt van Lisse door de Hollandsche Rekenkamer werd verpacht. ³

In de tweede helft der 16de eeuw is dit schoutambt klaarblijkelijk in pand uitgegeven, tenminste toen jhr. François de Virieu (alias De Viry) den 26sten Mei 1581 op aanbeveling van den Prins van Oranje werd beleend met het "schoutambacht van den dorpe van Lisse met d'appendentiën van dien", werd daarbij vermeld, dat De Viry's schoonvader, Gerrit de Witte, baljuw van Noordwijk, een en ander voordien voor 300 pond in pandschap had verkregen.

Van eene ambachtsheerlijkheid Lisse wordt daarna voor het eerst gesproken in de gunstige beschikking der Staten van Holland - d.d. 9 Mei 1592 -- op een request van jhr. François de Viry bovenvermeld, waarin hij verzocht het schoutambt, dat hij, krachtens de beperkende bepalingen van zijn verlij in 1581, niet mocht vervreemden, te mogen doen stellen op naam van jhr. Johan van Matenesse Nicolaasz.

Uit het feit, dat de Staten van Holland in de beschikking van 1592 blijkbaar weinig of geen onderscheid maken tusschen de termen schoutambacht en ambachtsheerlijkheid, zou men kunnen afleiden, dat ook de omvang dezer beide rechten wel niet zeer verschillend zal zijn geweest; de benoeming van schout en secretaris geschiedde uiteraard voortaan door den ambachtsheer, evenals later die van den schoolmeester.

Waar wij dus beleeningen met de ambachtsheerlijkheid Lisse. pas van 1592 af aantreffen, valt het op, dat wij zoowel in de leenregisters als in het familie-archief Heereman van Zuydtwijck ⁴ - de heerlijkheid behoorde gedurende de laatste twee eeuwen aan verschillende leden van dit geslacht - reeds van 1370 ⁵ af beleeningen met het huis Dever vinden: eene woning met vijf morgen

1 Doordat Johan van Matenesse Nicolaasz. en zijne bloedverwanten van moederszijde, die hem als heer van Lisse zijn opgevolgd, tevens heer van Giessen zijn geweest, danken enkele stukken hunne aanwezigheid in dit archiefje aan laatstgenoemde hoedanigheid dier heeren.

2 Vgl. Bijdr. voor Vad. Geschied., 5de reeks, IIIe dl., 1916, blz. 51 en 52.

3 Algemeen Rijksarchief: Rekenkamer n°. 507. folio 49.

4 Toehorende aan M. E. J. M. A. H. L. Freiherr Heereman von Zuydtwijck, Kanteel Surenburg, Westfalen.

5 Algemeen Rijksarchief: Holl. Leenkamer n°. 111 (B. B. Blois. 1348-1380, kas D), folio 123. Uit de akte van 1370 blijkt, dat heer Reinier die Ever dit zijn allodiale goed toen aan Jan van Bloys opgedragen en het van dezen in leen terugontvangen heeft. - Dat wij in de 14de eeuw leden van het geslacht van heer Reinier Dever somtijds aangeduid vinden als "Ever van Lisse", mag ons niet op een dwaalspoor brengen ten aanzien van de heerlijkheid Lisse.

lands, "binnen den Hiemwerve" te Lisse gelegen. Niet onwaarschijnlijk dankt de term "Heer van Lisse en Dever", dien wij later veelvuldig ontmoeten, zijn ontstaan aan de vereeniging van de leenweer der heerlijkheid Lisse en die van het slot Dever in ééne hand: den 13den Mei 1592 werd jhr. Johan van Matenesse Nicolaasz., die in 1565 met Dever was beleend, bij akte van diligentie met de ambachtsheerlijkheid Lisse verlijd, zulks na opdracht door jhr. François de Viry, houtvester van Holland.

Na den dood van Johan van Matenesse, die 14 Juli 1624 kinderloos overleed, erfde zijne volle nicht ⁶ Maria van Matenesse, weduwe van jhr. Johan van Schagen, zijne vaderlijke goederen; de bloedverwanten van moederszijde betwistten elkander, hetgeen hem van zijne moeder of van moederszijde was aangekomen, en over de ambachtsheerlijkheid Lisse en andere goederen, die de overledene zelf verworven had, ontstond een algemeen geschil: Hendrik Pieck, volle neef van moederszijde van Johan van Matenesse, liet zich den 22sten Juli 1624 beleenen, zijne tante, Johanna Pieck, abdis van St. Servaas te Utrecht, den 5den October daaraanvolgende, terwijl Maria van Matenesse den 24sten October 1624 eene akte van diligentie van den Stadhouder van de leenen verwierf. In een proces, voor het Hof van Holland gevoerd over de bediening van het schout- en secretarisambt van Lisse, waarin Johanna Pieck als opposante optrad, verleende het Hof bij voorraad aan laatstgenoemde de recredentie der heerlijkheid (13 Maart 1625). ⁷ Dat Hendrik Pieck tenslotte van zijne pretentiën afstand heeft gedaan, blijkt uit de brieven van renunciatie en ratificatie ⁸ van zijnen gemachtigde d.d. 2 Augustus 1635.

Daarna vinden wij een tijdlang twee reeksen van beleeningen naast elkander, de ééne van ambachtsheeren en -vrouwen, wier recht teruggaat op dat van Johanna Pieck, abdis van St. Servaas, de andere van leenvolgers van Maria van Matenesse. Klaarblijkelijk zijn de eersten, dat zijn de bloedverwanten van moederszijde van Johan van Matenesse, tot de definitieve beslissing in het geschil over dit deel zijner nalatenschap steeds in het bezit der heerlijkheid gebleven ⁹ : deze zijn het, die in de hierna beschreven stukken de meest actieve rol spelen.

6 Zie de bijgevoegde tabel.

7 Uit eene hierna te noemen akte van relief d.d. 16 Mei 1687 blijkt, dat eene Commissie uit den Hoogen Raad in het geschil tusschen de erfgenamen van vadersen van moederszijde van Johan van Matenesse eene uitspraak heeft gedaan in het voordeel van Maria van Matenesse of wel van haar zoon Johan van Schagen.

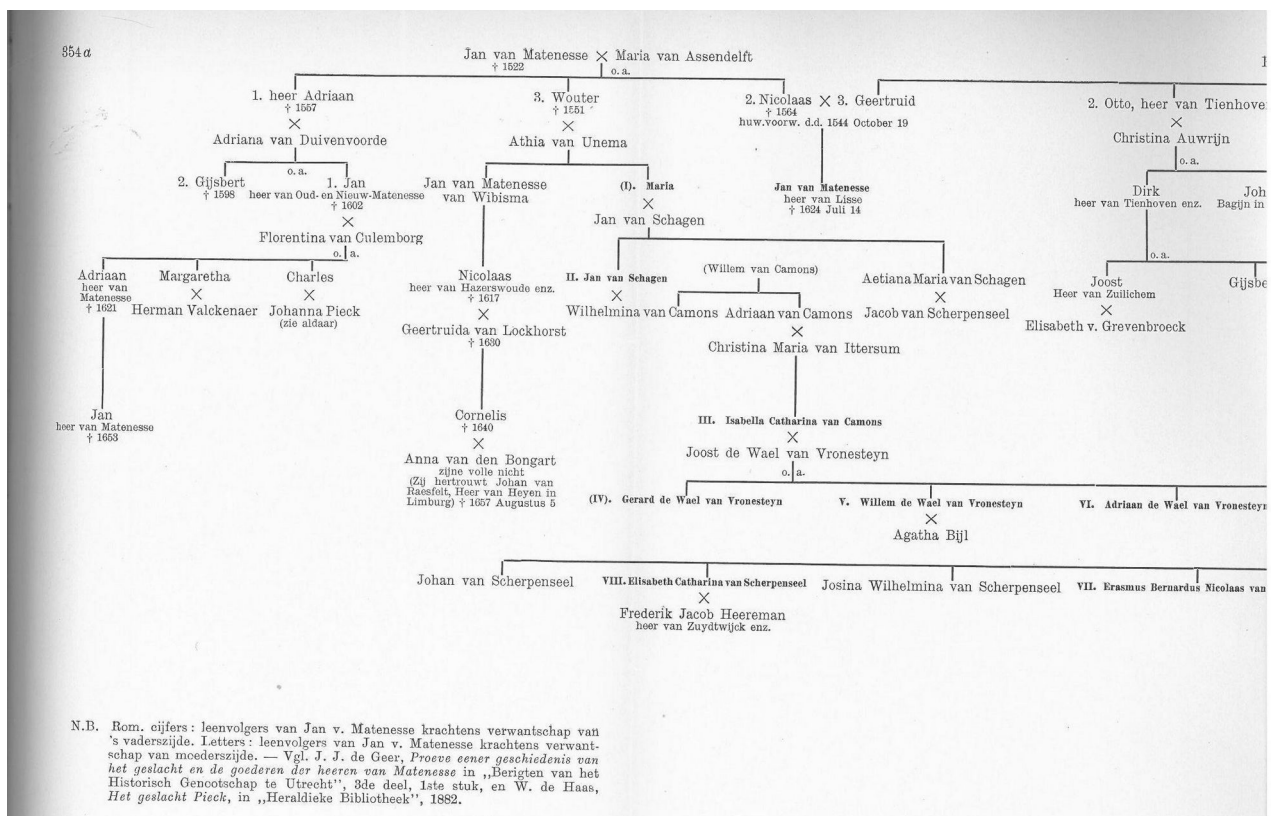
8 Namelijk van de inmiddels geschied zijnde verlijen van jhr. Amelis van Matenesse en van jhr. Hendrik Valckenaer, die optreedt namens zijne vrouw Florentina van Matenesse.

9 Eene akte van relief (over het verzuim, gepleegd door het niet verheffen van de heerlijkheid Lisse en de bijbehorende leengoederen), den 16den Mei 1687 door Willem de Wael van Vronesteyn, heer van Dever, verworven, leert ons, dat Gerard de Wael van Vronesteyn, oudere broeder van Willem, deze leengoederen nimmer heeft bezeten en dat Willem de Wael ze in 1687 ook niet bezat.

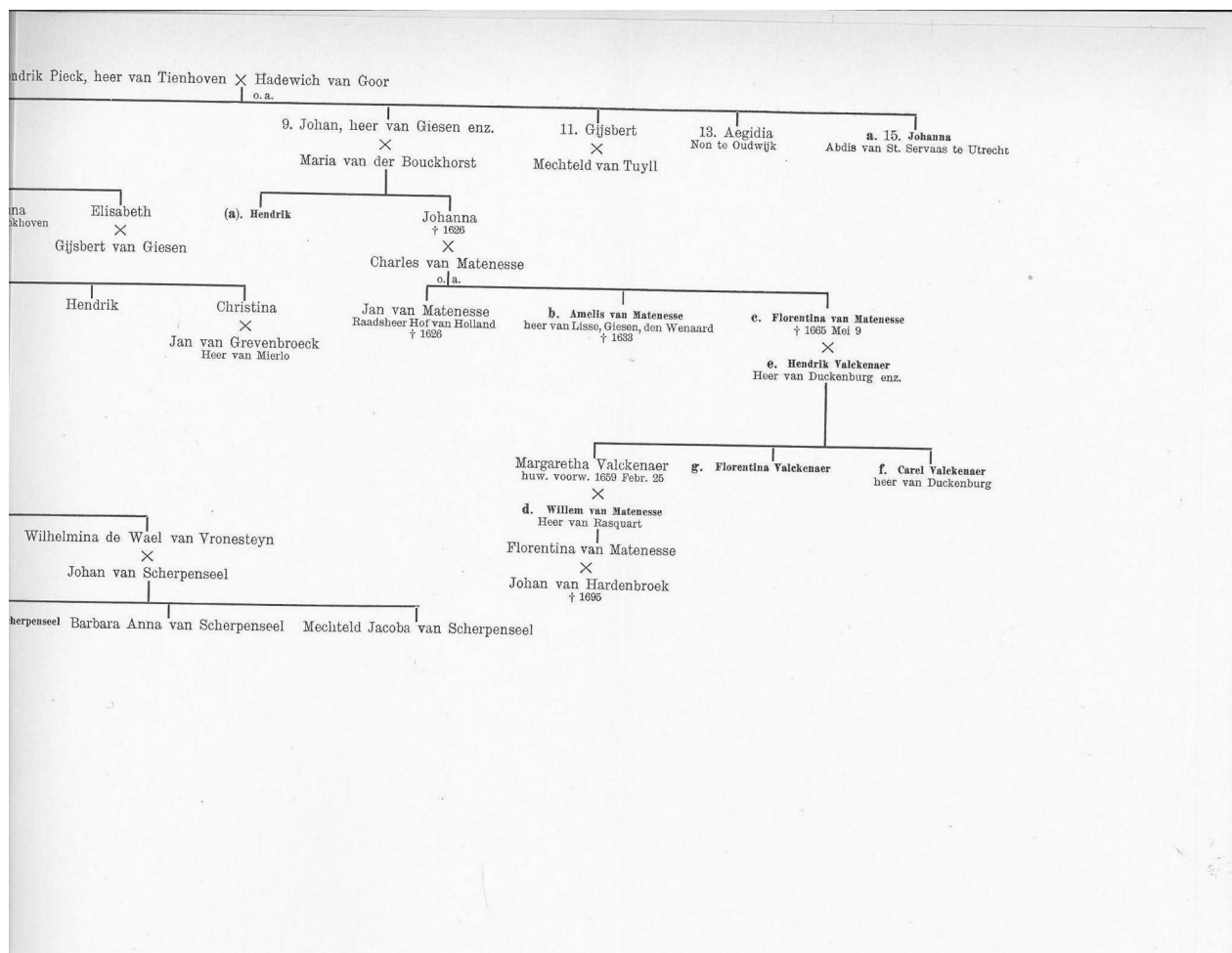
Pas bij sententie van het Hof van Holland d.d. 19 December 1692 ¹⁰ werd het geschil beslecht: het Hof deed uitspraak in het nadeel van Florentina Valckenaer c.s., vertegenwoordigers der moederlijke linie; Willem de Wael van Vronesteyn kon de rechten, die zijne beleening van 1687 hem gaf, toen werkelijk gaan uitoefenen.

Van dat ogenblik af vervolgt de heerlijkheid ongestoord haren weg door de geslachten De Wael van Vronesteyn en Scherpenseel tot zij - steeds door vererving - komt aan Diderik Johan Heereman van Zuydtwijck. De bovenbeschreven geschillen over de heerlijkheid Lisse vinden hunne afspiegeling in benoeming van schouten en rentmeester met gevolg, dat niet met zekerheid kan worden opgegeven van wanneer tot wanneer de verschillende rentmeesters, die in dit archief voorkomen, hebben gefungeerd. De taak van den rentmeester bestond in het beheren der goederen van den ambachtsheer, hij hield daartoe registers der tiend- en tijnsplachtige zowel als van de verpachte goederen bij. De hierna beschreven stukken zijn afkomstig uit het gemeentearchief van Lisse; zij moeten daar gekomen zijn, doordat de schouten van Lisse veelal tevens rentmeester van den ambachtsheer waren.

Stamboom:

10 Algemeen Rijksarchief: Register van Sententiën van het Hof van Holland n°. 850, Sententie n°. 109.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

De rechtstitel is (nog) onbekend

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

De rechtstitel is (nog) onbekend.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

A. VERLIJ MET DE HEERLIJKHEID LISSE EN HEERLIJKE RECHTEN.

I. VERLIJ EN GESCHILLEN OVER DE OPVOLGING IN DE HEERLIJKHEID LISSE.

- 1** Akte van diligentie, door de Staten van Holland verleend aan jonkheer Johan van Matenesse van Lisse Nicolaaszoon, ten aanzien van het verlij met de ambachtsheerlijkheid Lisse, na opdracht van dit leengoed door jonkheer François de Viry, houtvester van Holland.
1592. 1 stuk
- 2** Staat van de heergewaden, hof- en andere rechten, verschuldigd bij de beleening d.d. 1628 Januari 6 van Amelis van Matenesse met verschillende leengoederen te Lisse, Velsen en Giessen, die hij geërfd had van zijne oudtante Johanna Pieck, abdis van St. Servaas te Utrecht.
1628. 1 stuk
- 3** Accoord tusschen jonkheer Johan van Schagen en jonkheer Jacob van Scherpenseel, heer van Peursum, respectievelijk zoon en schoonzoon van Maria van Matenesse, weduwe van jonkheer Jan van Schagen, eenerzijds en jonkheer Johan van Matenesse, raad ordinaris in het Hof van Holland, gemachtigd door zijne oudtante, Johanna Pieck, abdis van Sint Servaas, Johan Heus, gemachtigd door Johanna Pieck van Tienhoven, wonende te Bokhoven, en Johanna Pieck, namens haren man, jonkheer Charles van Matenesse, ruwaard van de landen van Putten, anderzijds, over de nalatenschap van jonkheer Johan van Matenesse, heer van Lisse, Giessen enz. (17de-eeuwsch afschrift van een afschrift d.d. 1628.)
1625. 1 stuk
Met eene akte van benoeming van arbiters d.d. 1625 Mei 13 en eene akte van goedkeuring van genoemd accoord door jhr. Johan van Schagen en jhr. Jacob van Scherpenseel, heer van Peursum, respectievelijk zoon en schoonzoon van Maria van Matenesse, weduwe van jhr. Johan van Schagen, jhr. Amelis van Matenesse, gemachtigd door Johanna Pieck, abdis van Sint Servaas, jhr. Hendrik Pieck van Tienhoven, jhr. Gijsbrecht Pieck van Tienhoven, gemachtigd door zijnen broeder Joost Pieck, heer van Zuilichem, vertegenwoordigend dezen laatste en tevens zijne zuster Christina Pieck, te zamen erfgenamen van hunne tante Johanna Pieck van Tienhoven, jhr. Amelis van Matenesse voornoemd en Florentina van Matenesse, kinderen van Johanna Pieck en jhr. Charles van Matenesse, ruwaard van de landen van Putten, d.d. 1626 Juli 33 (sic!). - Naar eene kapitale letter in

dorso doet vermoeden, zal dit stuk gediend hebben in het proces over de heerlijkheid Lisse, voor het Hof van Holland gevoerd. Zie de Sententie d.d. 1692 December 19.

- 4** Inventaris van de nalatenschap van jonkheer Johan van Matenesse, heer van Lisse, Giessen, den Wenaard enz., overleden in het klooster van St. Servaas te Utrecht. (17de-eeuwsche afschriften.) (1625.) 1 omslag
Met bijlage.
- 5** Staat van gelden, afkomstig van de nagelaten goederen van Claes van Matenesse, aanbedeeld aan de heeren (Hendrik Valckenaer) van Duckenburg en..... Pieck cum suis eenerzijds en (Johan) van Schagen cum suis anderzijds. (17de eeuw.) 1 stuk
- 6** Stukken, betrekking hebbende op de afzetting van Cornelis van Immerseel Cornelisz. als schout en secretaris van Lisse. 1624-(c. 1626). 1 omslag
Den 2den October 1624 zond Hendrik Pieck aan Cornelis van Immerseel, schout en secretaris tijdens het leven van Johan van Matenesse, dien hij den 28sten Juli 1624 weder tot 1 Mei 1625 had aangesteld, bij monde van Jan de Witte en Cornelis Antonisz. Van de? Burch, zijn ontslag. Het Hof van Holland verleende aan Cornelis van Immerseel mandement van maintenee tot 1 Mei 1625. Johanna Pieck benoemde Jan de Witte, procureur bij den Raad van Brabant, tot schout. Deze stelde in zijne eigene plaats aan Cornelis Antonisz. van der Burch, deurwaarder bij het Hof van Holland. Vgl. Inv. no. 8.-Zie ook Inv. no. 3, noot, lid 2.
- 7** Uittreksels uit de processen-verbaal der zittingen van het Hof van Holland, betrekking hebbend op het proces tusschen Maria van Matenesse, mede namens Hendrik Pieck en te zamen met Cornelis Antonisz. van der Burch, eischers, contra Amelis van Matenesse, gedaagde, over de benoeming van eenen rentmeester te Lisse. 1627. 1 omslag
Inv. no. 71 is opgeteekend in dorso van het dubbele exemplaar van dit stuk.
- 8** Stukken over de benoeming van Adriaan van Gorcum door Amelis van Matenesse, heer van Lisse, Giessen, den Wenaard enz., en over zijne afzetting door Johan van Schagen als schout en secretaris van Lisse. 1627-1638. 1 omslag
Bij de aanstelling van Adriaan van Gorcum vernietigt Amelis van Matenesse de benoeming door Johanna Pieck, abdis van St. Servaas te Utrecht, van Jan de Witte tot schout en secretaris van Lisse. - Zie Inv. no. 3, noot, lid 2.
- 9** Volmacht van Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg, den Wenaard, Lisse, Giessen enz., aan Adriaan van Gorcum, schout te Lisse, tot het bijwonen der vergadering van erfgenamen van jonkheer Johan van Matenesse, heer van den Wenaard, Lisse, Giessen enz. 1647. 1 stuk

- 10** Akte van goedkeuring door het Hof van Holland van de voorloopige boedelscheiding, den 28sten Juni 1713 door de erfgenamen van Willem de Wael van Vronesteyn, heer van Lisse, aangegaan, voor zooveel deze den zwakzinnigen Johan van Scherpenseel tot Rumpt en de onmondige Mechteld Jacoba van Scherpenseel tot Rumpt aangaat.
1713. 1 stuk

Erfgenamen van Willem de Wael van Vronesteyn zijn: Er[as?]mus Bernardus van Scherpenseel, heer van Rumpt, Vronesteyn, enz. Frederik Jacob Heereman, heer van Zuydtwijck, namens zijne vrouw, Elisabeth Catharina van Scherpenseel tot Rumpt, mede optredende als voogden voor den zwakzinnigen Johan van Scherpenseel en de onmondige Mechteld Jacoba van Scherpenseel tot Rumpt.

II. HEERLIJKE RECHTEN.

- 11** Request van jonkheer Johan van Matenesse, ambachtsheer van Lisse, en van den baljuw van Rijnland en Rijnlandsgevolg aan het Hof van Holland, om hen en hunne schouten te handhaven in hun recht om te staan over akten van boedelscheiding en deze te bezegelen. (Minuut.)
(Eind 16de eeuw.) 1 stuk
- In dorso een verzoek om inlichtingen omtrent den gang van zaken op dit punt in de heerlijkheid Warmond, gericht aan den heer van Warmond.
- 12** Concept-verklaring van Dirk Vranckesz. te Lisse, omtrent den eigendom van de konijnen in de laan tusschen den Heerweg en den Lyetweg aldaar.
1550. 1 stuk
(Reg. no. 1.)

B. BEHEER.**I. IN HET ALGEMEEN.****A. INGEKOMEN EN UITGEGANE BRIEVEN.**

- 13** Stukken, ingekomen bij en minuten van de hand van Cornelis van Immerseel.
1591-(c. 1621). 1 lias
Hierbij een verzoekschrift van François de Witte, procureur, aan den Hoogen Raad, om het in staat van wijzen verkeerende proces tot handhaving in het bezit van..... tusschen Johan van Matenesse, ambachtsheer van Lisse c.s., eischers, en Maritgen Jansdochter, weduwe van Adriaan Cornelisz. Costerman c.s., gedaagden, te beëindigen.
- 14** Brieven van Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg, den Wenaard, Lisse, Giesen enz., en namens hem van zijn zoon Carel Valckenaer aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, over verschillende aangelegenheden, die deze als rentmeester voor hem regelt.
1647-1669. 1 omslag
Hendrik Valckenaer is pas sedert 1668 heer van Lisse! Voordien behartigt hij de zaken van zijne vrouw en later van zijn zoon Willem van Matenesse, heer van Lisse. Onder één dezer brieven is opgenomen een afschrift van eene gunstige beschikking van Hendrik Valckenaer en ouderlingen en diakenen der kerkelijke gemeente van Giesen op het geinsereerde request van den predikant Petrus Neander om ontslag.
- 15** Brieven van Willem van Matenesse, heer van Lisse, Gerard van Luynen te Utrecht en J. van Gorcum aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse.
1663-1669. 1 omslag
- 16** Brief van (Adriaan van Gorcum, schout van Lisse) aan (Hendrik Valckenaer) over verschillende aangelegenheden, die hij als rentmeester regelt.
(1657.) 1 stuk

B. MANUAAL EN REKENINGEN.

- 17** Manuaal van den rentmeester van wijlen jonkheer Johan van Matenesse, ambachtsheer van Lisse.
(c. 1625-c. 1656.) 1 deel
Naar dit manuaal wordt telkens verwezen in de rekeningen van Cornelis Antonisz. van der Burch, Inv. nrs. 26-36. Klaarblijkelijk heeft de rentmeester hiervoor gebruikt een oud aanteekenboek van jhr. Johan van Matenesse Nicolaaszoon, inhoudende wat deze heeft uitgegeven over 1587 (Januari 1-Februari 14). Buiten op den perkamenten band: "Uuytgeeff."
- 18-19** Rekeningen van wat Cornelis van Immerseel, schout en secretaris

van Lisse, heeft ontvangen en uitgegeven voor jonkheer Johan van Matenesse, in de jaren 1586-1604. 2 omslagen

18 1586-1599

19 1595-1604

20-22 Rekeningen van Cornelis van Immerseel Cornelisz., schout van Lisse, voor de erfgenamen van jonkheer Johan van Matenesse, ambachtsheer van Lisse, over de jaren 1595-1629 en z. d. 3 omslagen

20 1595-1628

21 1604-1629

22 Ongedateerd.

23 Bijlage tot de rekening van Cornelis van Immerseel Cornelisz. over de jaren 1604-1629. 1 stuk

Deze betreft het onderhoud van de brug aan den Heerweg te Lisse.

24-36 Rekeningen van Cornelis Antonisz. van der Burch als rentmeester van de erfgenamen van jonkheer Johan van Matenesse, heer van Lisse, over de jaren 1610-1613 en 1624-1654 13 omslagen

(10 oorspronkelijke stukken en 4 afschriften.)

De rekeningen Inv. nrs. 24-25 zijn blijkbaar bij de boedelscheiding tusschen de erfgenamen van Johan van Matenesse door Van der Burch nog eens aan deze overgelegd. Blijkens eene dorsale aantekening op één der bijlagen: "specificatie van vacatiën van Cornelis Antonisz. van der Burch, overgelevert op de XIIIe ende laeste rekening", hebben Inv. nrs. 26-36 behoort tot eene serie van 14 rekeningen. Van deze serie ontbreken de 2de, 5de en 14de rekening.

24-25 1610-1613

24 Bestanddeel 1

25 Bestanddeel 2

Inv. no. 25 met een afschrift.

26-36 1624-1654

26 Bestanddeel 3

27 Bestanddeel 4

28 Bestanddeel 5

29 Bestanddeel 6

30 Bestanddeel 7

31 Bestanddeel 8

32 Bestanddeel 9

33 Bestanddeel 10

34 Bestanddeel 11

35 Bestanddeel 12

36 Bestanddeel 13

37 Bijlagen tot de rekening van Cornelis Antonisz. van der Burch over het jaar 1654, met bijbehorende aantekeningen.

1654-(c. 1657). 1 omslag

- 38** Declaratie van kosten van Cornelis Cornelisz. voor (den rentmeester van den heer van Lisse?) voor werkloon en geleverd bouw materiaal ter zake van het huis van Leentien Cornelys. (17de eeuw.) 1 stuk

II. GOEDEREN, TE LISSE GELEGEN.

- 39** Akte van verkoop van eene partij land, in het ambacht Lisse gelegen, door Johannes van Dijk q.q. aan Jan Arisse 's-Gravema. 1736. 1 stuk

- 40** Tiendregister van Lisse, loopende over de jaren 1731-1746. 1 katern

- 41** Stukken over tienden te Lisse. 1680-1740. 1 omslag

- 42** Tijnsboeken van Lisse, respectievelijk loopende over de jaren 1651-1672 en 1672-1747. 1 omslag
Met bijlagen.

- 43** Index op een tijnsboek van Lisse. (18de eeuw.) 1 stuk

- 44** Stukken over tijnszaken te Lisse. (17de en 18de eeuw.) 1 omslag

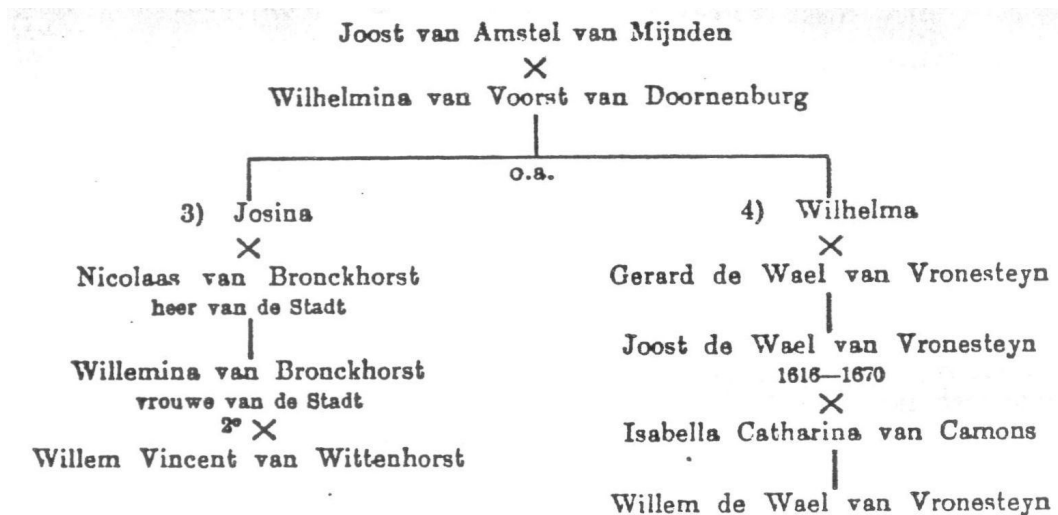
- 45** Brieven van Johan van Asten aan Jacobus van Dorp, schout en secretaris te Lisse, over het innen van den tijns. 1713-1717. 1 omslag

- 46** Brieven aan Gerard van Asten, rentmeester, van Josias Hubrecht, Raad der stad Leiden, en van A. C. Sohier de Vermandois, vrijvrouwe van Warmenhuizen, wonende te Lisse, over tijnszaken. 1728 en 1734. 1 omslag

- 47** Brieven van Gerard van Asten, te 's-Gravenhage, broederszoon van wijlen den rentmeester Johan van Asten, aan Jan van der Jagt, te Lisse, over de tijnsen van Lisse, om daaromtrent aan zijne tante, weduwe van Johan van Asten, te berichten. 1744. 1 omslag

- 48** Verklaring van Johannes Beekmans en P. I. Versijden van Varick, executeurs van het testament van Caecilia Lommers, weduwe van den rentmeester Johan van Asten, dat zij het tijnsboek van Lisse van Johan van der Jagt hebben overgenomen ten behoeve van den boedel van Jacob van Dorp.

-
1750. 1 stuk
- 49** Brief van Johannes Beekmans, te 's-Gravenhage, aan (den rentmeester) te Lisse, over het innen van den tijns, verschuldigd over de jaren 1748-1753.
1752. 1 stuk
- 50** Geleidebrief bij het verzenden van het tijnsboek door Johannes Beekmans, te 's-Gravenhage woonachtig, aan Jan van der Jagt, rentmeester van den heer van Lisse.
1752. 1 stuk
- 51** Brief van Jan van der Jagt, te Lisse woonachtig, aan Gerard van Asten, rentmeester, over tijnszaken te Lisse. (Minuut.)
1752. 1 stuk
Dat de afzender van dezen brief Jan van der Jagt is, blijkt uit Inv. no. 50.
- 52** Brieven van Johan van Bleiswijk, oud-burgemeester van Delft, Charles de la Torre en N. Tiark aan Johan Hanneman, rentmeestergeneraal van Noord-Holland, te 's-Gravenhage, over tijns- en erfpachtzaken.
1674, 1690 en z. d. (17de eeuw.) 1 omslag
Hanneman heeft waarschijnlijk deze brieven doorgestuurd aan hem, die den tijns te Lisse moest ontvangen.
- 53** Akte, waarbij Jacob Ottense Kranenburg, te Lisse woonachtig, aan Thonis Joanse Vlaanderen, gerechtsbode van Lisse, opdraagt den tijns van zijne landerijen in het ambacht Lisse gerechtelijk te betalen aan den ontvanger Johan Hanneman. (Afschrift.)
1693. 1 stuk
Met aantekening van den bode, dat hij deze akte den 1sten Januari 1693 heeft beteekend aan Johan Hanneman.
- 54** Erfpachtregister van Lisse en Voorhout.
1583-(c. 1740). 1 deel

Achterin index der erfpachters. Vóór op den perkamenten band: "No. 165. Erffhuyren. Erffpacht Boeck." Deze goederen, "'s Graven- ende houtvesters erffhuyren" van Voorhout, behoorden oorspronkelijk aan de Grafelijkheid van Holland, die ze in 1583 verkocht aan Johan van Brouhoven, rentmeester van Rijnland (folio 1). Diens erfgenamen verkochten ze aan jhr. Johan van Matenesse, die het erfpachtregister den 29sten Februari 1592 van hen overnam (folio 53). Op folio 52 een afschrift van de verklaring van Willem de Wael van Vronesteyn, dat hij dit "erffpachtboucxken van Voorhout" 12 Januari 1686 ten overstaan van schepenen van 's-Gravenhage, heeft overgedragen aan de kinderen van Baron van Wittenhorst. Zie ook de aantekeningen op folio 41 ro, 42 vo, 44, 45vo en 46 vo boven de verschillende perceelen, dat deze zijn verworven door "Heer Willem Vincent, Baron van Wittenhorst bij makinge van Vrouw Wilhelmine van Bronchorst by dode van Heer Claes van Bronchorst".

- 55** Stukken over erfpachtzaken te Lisse, over de jaren 1624-1635, 1634-1639, 1640-1663 en z. d. (16de en 17de eeuw). 1 omslag
Hierbij drie memorialen van Cornelis van der Burch. Met eene bijlage.

- 56** Pachtovereenkomsten omtrent landerijen, in Lisse gelegen, tusschen Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, rentmeester van Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg enz., en van de erfgenamen van Johan van Matenesse, en verschillende pachters. 1638-1654. 1 omslag
In ééne dezer overeenkomsten treedt Adriaan van Gorcum bovendien op als gemachtigde van den lasthebber van Isabella Catharina van Camons.

III. OVERIGE GOEDEREN EN RECHTEN.

1. IN HET ALGEMEEN.

- 57** Verklaring van Adriaan Ruysch, secretaris van de Hooge Vierschaar van Schieland en gewezen klerk van Johan Hanneman, rentmeestergeneraal van Noord-Holland, omtrent de gevolgen van wanbetaling van tijsen te Voorschoten. (15)74 1 stuk

- 58** Uittreksel uit het tijnsboek van Vrijenban met aantekeningen omtrent betalingen, verschuldigd over de jaren 1628-1656. Z.d. 1 stuk
- 59** Pachtovereenkomsten omtrent landerijen, te Biervliet, Brielle, Geervliet, Heenvliet, Simonshaven en Zoeterwoude gelegen, tusschen Nicolaes van Campen, Jan Claesz. van Lijn en Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, achtereenvolgens rentmeesters van Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg enz., en verschillende pachters, met eene concept-akte van denzelfden aard. 1637-1659. 1 omslag
- 60** Brieven van den pachter Jan Bastiaanse Spruyt aan Adriaan van Gorcum, schout enz. te Lisse, over zeker huis (te Oud-Beijerland). 1662-1663. 1 omslag
Zie ook bij Inv. no. 14.
- 61** Stukken over de pacht van verschillende landerijen, in Breesaap en Stavenisse gelegen. 1632-1643 en z. d. (c. 1643). 1 omslag

2. BODEGRAVEN.

- 62** Pachtovereenkomsten omtrent landerijen, in Bodegraven gelegen, tusschen Jan Claesz. van Lijn en Adriaan van Gorcum, achtereenvolgens rentmeesters van Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg enz., en verschillende pachters. 1648 en 1655. 1 omslag
- 63** Brief van Thomas Dirksen Vryhovensteyn, wonende te Bodegraven, aan Adriaan van Gorcum, schout te Lisse, over de pacht, die hij zelf en die Philips Jansen Verwoert nog schuldig is, en over noodzakelijke herstellingen. 1658. 1 stuk
- 64** Brieven van Pieter Dircksz. Swanenbeeck en Gijsbertus Vos aan Adriaan van Gorcum, schout te Lisse, rentmeester van den heer van Duckenburg, met verzoek den 24sten November 1663 de aangekondigde buurspraak te Bodegraven over de sluis in den Ijseldijk, "ontrent de cleyne Wierickx" te komen bijwonen. 1663. 1 omslag
Zie ook bij Inv. no. 14.
Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg, was eigenaar van land, te Bodegraven gelegen.
- 65** Formulier voor eene verklaring, waarbij ingelanden der verschillende waterschappen tusschen Utrecht en Leiden, bezuiden den Rijndijk gelegen, beloven mede te werken tot den aanleg van

een jaagpad langs den Rijn. met eenige dorsale aantekeningen.
(Afschrift.)

(1663.)

1 stuk

Zie ook bij Inv. no. 14.

66

Memorie van Hendrik Valckenaer voor Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, in zake de pacht, te betalen door Philips Jansz. (Verwoert), te Bodegraven.

1669.

1 stuk

Zie ook bij Inv. no. 14.

3. CHARLOIS.

67

Rekening van notaris Jan van Delden voor de erfgenamen van Johan van Matenesse, eertijds heer van Matenesse, voor Johan van Matenesse, tegenwoordig heer van Matenesse, als erfgenaam van zijnen oudoom jonkheer Gijsbrecht van Matenesse, voor jonkheer Johan van Matenesse, heer van Lisse, en voor de erfgenamen van jonkheer Nicolaas van Matenesse, heer van Hazerswoude, over zijn beheer van hunne onverdeelde goederen, te Robbenoord, in Karnemelksland en in de Plomp[ert] gelegen, over het jaar 1622.

Afgehoord

1624.

1 stuk

68

Brief van notaris Js. van Nydeck aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, inhoudende een oproep voor eene vergadering tot kaveling der landerijen, te Robbenoord enz. gelegen.

1652.

1 stuk

Zie ook bij Inv. no. 41.

69

Accoord tusschen Cornelis van der Burch en Bastiaan Pietersz., wonende te Charlois, over achterstallige pacht, die laatstgenoemde nog schuldig was gebleven tijdens het leven van jonkheer Johan van Matenesse.

1638.

1 stuk

Met aantekeningen omtrent de afbetaling van het overeengekomen bedrag.

70

Pachtovereenkomst omtrent 11 gemeten lands, genaamd Blyesteyn, gelegen te Pernis, tusschen Jan Claesz. van Lijn, rentmeester van Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg enz., en Leendert Pietersz. Welhoeck en Maertgen Crynendr., weduwe Cornelis Heyndericxz.

1648.

1 stuk

4. GIESEN.

71

Uittreksel uit de processen-verbaal der zittingen van het Hof van Holland, betrekking hebbend op het proces tusschen jonkheer Amelis van Matenesse, eischer, contra Seger Jansz. van

Emmichoven, Matthijs Segersz. van Emmichoven, Anthonies Cornelisz., Meynert Herbertsz. de Groot, Roeloff Michielsz. en Jan Stevensz., heemraden van Giesen, gedaagden, met jonkheer Johan van Schagen als gevoegde partij, in welk proces jonkheer Amelis van Matenesse de recredentie der heerlijkheid Giesen verwierf. 1629.

Opgeteekend in dorso van het dubbele exemplaar van Inv. no. 7.

72

Memorie van (jonkheer Hendrik Valckenaer) voor den schout van Giesen en den Wenaard, inhoudende aanwijzingen, hoe deze zich heeft te gedragen, indien derden trachten zich van de ambachtsheerlijkheid meester te maken.

(17de eeuw.)

1 stuk

Uit een hierin voorkomend formulier voor eene protest-akte blijkt, dat de ambachtsheer, jhr. Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg, Giesen, den Wenaard, Lisse enz., verwacht, dat jhr. Johan van Schagen zulk eene poging zal doen door in rechte of feitelijk op te treden tegen den schout Mattheus Muyter, de schepenen enz.

73

Request van Kerk- en H.-Geestmeesteren te Giesen aan de Rekenkamer van Holland om zekere landerijen te mogen terugkopen, welke thans aan de Grafelijkheid behooren, met beschikking daarop.

1620.

1 stuk

In margine twee verklaringen van mr. Jacob van Myerop, raad en magister ordinarius van de Rekeninge der Grafelijkheid van Holland, nl. één van 1620 December 3, inhoudende, dat hij het request in handen van Cornelis van Beveren heeft gesteld, die opvolger is van zijn vader Willem van Beveren, rentmeester-generaal van de domeinen van Zuid-Holland, en de tweede, d.d. 1620 December 24, inhoudende de afwijzende beschikking.

74

Akte, voor notaris Jan Gerritsz. van Overmeer te Woudrichem verleden, waarbij Jan Thielemansz. Pieck, wonende te Giesen, verklaart, dat hij voorheen zeker land, genaamd de Penninxweert, in huur gehad heeft van jhr. Johan van Matenesse, heer van Lisse en Giesen, en dat hij dezen de pachtsom heeft betaald in het St.-Servaasklooster te Utrecht.

1643.

1 stuk

5. DIVERSEN.

75

Akte, waarbij de weezen van Claes Tonisz. van Polwijck aan jonkheer Johan van Matenesse den nakoop aanbieden van zekeren losrentebrief, gevestigd op zekere 12 morgen land met huis, hooiberg en schuur, van welke goederen Johan van Matenesse de tegenwoordige eigenaar is.

(1598.)

1 stuk

Met eene verklaring van Roeloff Simonsz., dat hij den 26sten Maart 1598 namens jhr. Johan van Matenesse aan den vertegenwoordiger dier weezen de hoofdsom en de verlopen renten van dezen losrentebrief heeft afbetaald.

- 76** Schuldbekentenissen van Cornelis van Immerseel, schout van Lisse, voor jonkheer Johan van Matenesse Nicolaasz., ambachtsheer van Lisse, Giesen enz., ter zake van hem geleende gelden. (2 gelijkluidende afschriften.)
1614 en 1615. 1 omslag
Met 2 bijlagen.
Zie ook het manuaal Inv. no. 17, folio 56.
Achter één der schuldbekentenissen volgt eene aanmaning aan Cornelis van Immerseel, bij exploit d.d. 1625 December 29, van Wadden Engels, deurwaarder bij het Hof van Holland, om genoemde gelden te betalen aan Cornelis van der Burch, rentmeester van de erfgenamen van jhr. Johan van Matenesse, en eene mededeeling, dat Van der Burch zeker bedrag hierop heeft ontvangen.
- 77** Brieven van Arnold Vinck aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, over het salaris van wijlen zijn vader Gerard Vinck, procureur bij het Hof van Holland, uit te keeren, aan zijne moeder,.....
Nieupoorts.
1658. 1 omslag
Aan één der brieven is vastgehecht een afschrift van eene opdracht van Hendrik Valckenaer aan Adriaan van Gorcum tot betaling aan genoemde weduwe.
- 78** Brief van Aeltgen van Nieuwenhoven, weduwe van Pieter Joostens Warmont, te Leiden woonachtig, aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, over achterstallige gelden, te betalen door Hendrik Valckenaer, heer van Duckenburg.
1658. 1 stuk
Pieter Joostens Warmont is burgemeester en ontvanger van Leiden geweest. Zie ook bij Inv. no. 14.
- 79** Brief van, administrateur van de nalatenschap van Jan Jansz. Orlers, burgemeester van Leiden, aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, over het uitbetalen van het salaris over 1644 van genoemden Jan Jansz. Orlers.
1658. 1 stuk
Hierin wordt verwezen naar de zaak, vermeld in Inv. no. 77.

C. GOEDEREN, AANGEBRACHT DOOR GEERTRUID PIECK EN HARE VERWANTEN.

In het accoord van 1625 tusschen de erfgenamen van jhr. Johan van Matenesse (Inv. no. 3) is vastgesteld, dat Cornelis Anthonisz. van der Burch nog een half jaar het beheer zal voeren over de goederen, welke de overledene anders dan door erfenis van zijne ouders heeft verworven, benevens over de in Gelderland gelegen goederen.

- 80** Stukken, betrekking hebbende op het beheer der in Gelderland gelegen goederen van Geertruid Pieck, weduwe van Nicolaas van Matenesse.
1565-1570. 1 omslag
- 81** Brief van Thomas van Scherpenseel aan Gijsbert Pieck, inhoudende een verzoek om hem zekere gelden, die Gijsbert's zuster Geertruid Pieck, weduwe van Matenesse, hem nog schuldig is ter zake van zeker, haar toebehoorend land, "de nyeuwe buytten moellen" en 2 morgen op de "polre", te doen toekomen.
1567. 1 stuk
(Reg. no. 2.)
Zie Inv. no. 80.
- 82** Akte, waarbij Crin Geritsz. Sweren en Jan Cornelissen verklaren, dat den landheer van Nyewerck over het jaar 1565 61/2 stuiver min 1 duit gekort moet worden, welke som heemraden van Rumpt reeds aan hen hebben voldaan.
1568. 1 stuk
(Reg. no. 3.)
Zie Inv. no. 80.
- 83** Akte, inhoudende de voorwaarden, waarop Gijsbert Pieck eene partij haver wil verkoopen.
(15)69 1 stuk
(Reg. no. 4.)
- 84** Quitantie van Geertruid Pieck, weduwe van Nicolaas van Matenesse, voor haren broeder Gijsbert Pieck ter zake van zekere gelden, haar ter hand gesteld door diens neef Ot Gijsbertsz.
1571. 1 stuk
(Reg. no. 5.)
- 85** Akte van dading tusschen de geërfden van Matheeusweerd en Elisabeth Pieck, genaamd Tienhoven, dochter van wijlen Otto Pieck, heer van Tienhoven, over het afpalen van de Matheeusweerd en de Ot-Pieckenweerd, te Bommel gelegen. Scheidsrechters in eventueele geschillen, uit deze akte voortvloeiend, zijn: jonkheer Joost van Giesen, ambtman van Bommel, Tieler- en Bommelerwaard, Adriaan van Beesd van Renoy, Mathijs Jacobsz. en Peeter die Groot. (Afschrift uit het signaat van Bommel.)

1582. 1 stuk

Onder de akte: "ontfangen op ten 25en Julij 1610 stilo veteri woonsd. sachtermidd. uut handen van mijn nichte Joffrou Elisabeth Pieck, weduwe van Joncheer Ghijsbert van Giessen z.g. tharen huyse in der stadt Bommel. Johan van Matenesse."

In dorso: "Dit is het accoerdt van dy bepalinge tusschen Matheus' wordt ende den clenen werdt, geschijt anno twe unde taechtentiech Opten eersten Marty 1582."

86 Schuldbekentenis van Gijsbert van Giesen en zijne vrouw Elisabeth Pieck van Tienhoven, aan hunnen neef jonkheer Adam van Weerdenburch, die daarvoor zekere 6 scharen weiland, buiten de stad Bommel gelegen, van zijne schuldenaars in gebruik krijgt. 1589. 1 stuk

Met eene verklaring van Lodewijck Jansz. en Jan die Vaell, schepenen van Bommel, dat de schuldenaars den 27sten Maart 1589 te hunnen overstaan hebben beloofd deze akte na te komen. In dorso: "No. 28. Verscheyde besegelde brieven, spreekende van seeckere scharen opten Theeusweert. No. 28. Cornelis. Ewalt. Adam van Weirdenburch et ex parte III Aprilis 1591."

87 Akte, waarbij jonkheer Johan van Matenesse, te Lisse, aan Meus Claesz., wonende te Aalst, 4 morgen en 2 hond lands, genaamd "de Messekuyt", verpacht. 1591. 1 stuk

Zie ook bij Inv. no. 80. Dit land werd in 1566-1568 gebruikt door Ot van Tyel.

88 Aanteekening van Gijsbert Pieck van wat hij zijnen neef Johan van Matenesse heeft voorgesloten ter zake van het "Cleyne wertken". (c. 1570.) 1 stuk

89 Aanteekeningen van verschillende door Gijsbert Pieck te betalen belastingen voor land te Deil. (c. 1570.) 1 stuk

De posten zijn gelijkloidend met die, vermeld in Inv. no. 90.

90 Rekening van verschillende belastingen, door Gijsbert Pieck te betalen over zekere landerijen. (c. 1570.) 1 stuk

Zie ook Inv. no. 89, waaruit tevens blijkt, dat deze landerijen in Deil liggen.

91 Akte, waarbij de schuld ad f 1650 van jonkheer Dirk Pieck, heer van Tienhoven, aan Eel Joostendochter, weduwe van Wauter Hanricks, die het recht had verkregen al zijne goederen uit te winnen, wordt omgezet in eene overeenkomst, waarbij de schuldenaar al zijne eigene goederen in huur ontvangt van de schuldeischers. (Uittreksel uit het signaat van tuil van 1601.) 1601. 1 stuk

D. VARIA.

- 92** Pachtovereenkomst tusschen mr. Willem van Nieupoort, rentmeester -generaal van de domeinen van Noord-Holland en Woerden, en Dirk Pietersz. van grafelijkheidsland onder Bodegraven, gelegen aan den Hoogen Rijndijk ter hoogte van de Nieuwerbrug onder de hofstede van den heer van Duckenburg. 1639. 1 stuk
- 93** Brieven van Florentina Valckenaer aan Adriaan van Gorcum, schout van Lisse, over het leveren van boter door Huysman. 1666-1668[?] 1 omslag
Met 2 bijlagen.
- 94** Wissel? door Joh. van getrokken op Jacob Bosch?, die den trekker nog huur verschuldigd was, ten behoeve van den schipper van Haarlem? 1734. 1 stuk
(Fragment.)

BIJLAGEN

REGESTEN

1. 1550 December 2
Jan Claesz., schout van Lisse, oorkondt, dat ten overstaan van hemzelf en van Garbrant Jansz. en Jacop Jacopsz. Doorn, buren aldaar, Dirck Vranckesz., buurman te Lisse, ten verzoeken van jonkbeer Nyclaes van Matenesse, aldaar woonachtig, onder eede de verklaring aflegt, dat de konijnen in de laan, liggende tusschen den Heerweg en den Lyetweg, altijd aan het Huis van Lisse behoord hebben.
Es gedaen opten Ilen Decembris anno XVc ende vijftich.
Concept. op papier (Inv. no. 12).
2. (15) 67 December 28
Thomas Scherpenzeell verzoekt aan zijnen neef Ghijsbert Pyeck om hem zekere gelden, die Pieck's zuster Geertruid, weduwe van (1930) Nicolaes van Matenesse, hem over 1567 nog schuldig is, te doen betalen.
Tot Romdt up alderonnossellen kynderen dach anno LXVII.
Oorspr. op papier (Inv. no. 81).
3. 1568
Crin Geritsz. Sweren en Jan Cornelissen verklaren, dat den landheer van Nyewerck over het jaar 1565 6??? stuiver min 1 duit gekort moet worden, welke som heemraden van Rumpt reeds aan hen hebben voldaan.
... gescreven bij mij Jacop ten Hoeff, zecretarius tot Rumdt, 1568.
Oorspr. op papier (Inv. no. 82).
4. (15)69 (April) 22
Ghijsbert Pieck verklaart, op welke voorwaarden hij den Isten Augustus (15)69 zekere partij haver wil verkoopen aan Willem Ariensz. Of den "helder des slachs".
Dit ondert(eyc)kent den XXII (aprilis) anno LXIX.
Oorspr. op papier (Inv. no. 83). Met eene aantekening van Ghijsbert Pieck, dat Willem Ariensz. hem hierop 10 daalder heeft betaald. (Actum to Deyl op Bulckesteyn den XIX Marty anno LXX.)
5. 1571 Januari 11
Ghertruyt Pyckx, weduwe van Matenesse, verklaart van haren broeder Ghijsbert Pieck, door bemiddeling van diens neef Ot Ghijsbertsz., zekere gelden ontvangen te hebben.
Actum dessen Xlen Januarij anno 1571 stilo communi.
Oorspr. op papier (Inv. no. 84).